

Dominikos Theotokopulos zwany El Greco,
Ekstaza św. Franciszka

Od 10 lutego do 22 marca 2015 roku w Europeum będzie miał miejsce pokaz specjalny obrazu El Greca „Ekstaza św. Franciszka” z Muzeum Diecezjalnego w Siedlcach.

Obraz ten należy do najcenniejszych dzieł malarstwa zachodnioeuropejskiego w zbiorach polskich, obok "Damy z gronostajem" Leonarda da Vinci i "Krajobrazu z miłosiernym Samarytaninem", Rembrandta w Muzeum XX Czartoryskich oraz "Sądu Ostatecznego" Memlinga w Muzeum Narodowym w Gdańsku.

Jest to jedyne dzieło El Greca w Polsce. El Greco czyli Grek - prawdziwe nazwisko artysty to Dominikos Theotokopulos - urodził się na Krecie, w roku 1541, a zmarł w Toledo w roku 1614. Kretę opuścił w roku 1568 i po spędzeniu kilku lat we Włoszech, w Wenecji (zapoznał

się tutaj z malarstwem Tycjana i Tintoretta) i w Rzymie, w roku 1577 osiadł na stałe w hiszpańskim mieście Toledo.

W minionym 2014 roku cały świat obchodził uroczyste 400. rocznicę śmierci El Greca, W Toledo, Madrycie i Nowym Jorku urządzono ważne wystawy jego dzieł.

Polski obraz El Greca został odkryty w roku 1964, na plebanii w Kosowie Lackim, przez panie Izabellę Galicką i Hannę Sygietyńską, przeprowadzające inwentaryzacje zabytków. Odkrycie to wywołało wielką sensację, ściągnęło do Kosowa wybitnych historyków sztuki, którzy jednak odnieśli się do obrazu z wielkim sceptycyzmem. Poddanie obrazu badaniom konserwatorskim, pod okiem profesora Marconiego, w roku 1974, doprowadziło do odślonienia sygnatury: Domenikos Theotokopulos, co ostatecznie rozstrzygnęło kwestię oryginalności dzieła. Obraz trafił do Muzeum Diecezjalnego w Siedlcach ale długo nie był wystawiany, z obawy, że władze PRL-u mogłyby nakazać przekazanie go do państwowego muzeum. Dopiero od roku 2004 obraz jest wystawiany publicznie w Muzeum Diecezjalnym w Siedlcach.

Tematem obrazu jest ekstatyczno-mistyczne przeżycie św. Franciszka z Asyżu, otrzymującego od Chrystusa stygmaty - znaki Jego ran od gwoździ przy ukrzyżowaniu. Utrzymany w chłodnej kolorystyce obraz, nasycony intensywnymi blaskami światła, tak ziemskiego, jak niebiańskiego, namalowany pewnymi, bardzo dynamicznymi pociągnięciami pędzla, jest bardzo charakterystyczny dla oryginalnej manieri malarskiej El Greca.

W roku ubiegłym obraz był wystawiany przez pewien czas w Zamku Królewskim w Warszawie. Obecny pokaz, w EUROPEUM, jest drugim pokazem poza Siedlcami i zapewne ostatnim poza tym miejscem, co stwarza wyjątkową okazję do zapoznania się z tym, owianym sensacją arcydziełem.

Janusz Wątek